

Отримано: 03 вересня 2025 р.

Прорецензовано: 11 вересня 2025 р.

Прийнято до друку: 19 вересня 2025 р.

email: o.lutsyshyn@ukma.edu.ua

ORCID-ідентифікатор: <http://orcid.org/0000-0003-4048-8875>

email: i.hrokha@ukma.edu.ua

ORCID-ідентифікатор: <https://orcid.org/0009-0003-7628-7001>DOI: [http://doi.org/10.25264/2311-5149-2025-38\(66\)-4-11](http://doi.org/10.25264/2311-5149-2025-38(66)-4-11)

Луцишин О. О., Гроха І. В. Роль європейських фінансових інституцій у реалізації кроссекторальних програм відновлення та розвитку економіки України. Наукові записки Національного університету «Острозька академія». Серія «Економіка»: науковий журнал. Острог: Вид-во НаУОА, вересень 2025. № 38(66). С. 4–11.

УДК: 339.72:338.24(477)

JEL-класифікація: F35, O19, H54, H81, L32

Луцишин Олег Орестович,

кандидат економічних наук, доцент,

доцент кафедри міждисциплінарної освіти

Національного університету «Києво-Могилянська академія»

Гроха Ірина Володимирівна,

Національний університет «Києво-Могилянська академія»

РОЛЬ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ФІНАНСОВИХ ІНСТИТУЦІЙ У РЕАЛІЗАЦІЇ КРОССЕКТОРАЛЬНИХ ПРОГРАМ ВІДНОВЛЕННЯ ТА РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

У статті розкрито роль європейських фінансових інституцій у фінансуванні кроссекторальних програм економічного відновлення і структурної трансформації України. Проаналізовано інструменти (гранти, пільгові кредити, гарантії, *blended finance*, TA) і механізми мобілізації для підтримки державного, муніципального та бізнес секторів; інвестицій; окреслено виклики щодо імплементації та умови підвищення результативності: координація, спроможність, стандарти проєктного циклу, прозорість.

Ключові слова: європейські фінансові інституції, кроссекторальні програми, економічне відновлення, міжнародна допомога, фінансові інструменти, муніципальний розвиток, проєктна спроможність.

Oleh Lutsyshyn,PhD in Economics, Associate Professor, Department of Interdisciplinary Education,
National University of Kyiv-Mohyla Academy,**Iryna Grokha,**

National University of Kyiv-Mohyla Academy

THE ROLE OF EUROPEAN FINANCIAL INSTITUTIONS IN IMPLEMENTING CROSS-SECTORAL PROGRAMS FOR THE RECOVERY AND DEVELOPMENT OF THE UKRAINIAN ECONOMY

Amid a full-scale war, Ukraine faces unprecedented recovery needs under severe fiscal and institutional constraints. This article examines the role of European financial institutions (EFIs), such as the European Investment Bank (EIB) and the European Bank for Reconstruction and Development (EBRD), in financing cross-sectoral programs for economic renewal. The study maps the EFI instrument mix – including grants, concessional loans, guarantees, and technical assistance – and shows how tailored combinations enhance project bankability and mobilize private and municipal co-financing across key sectors like infrastructure, energy, SMEs, and healthcare.

Drawing on recent initiatives like the Ukraine Facility and public-private partnership (PPP) models, the article illustrates how social, environmental, and economic objectives can be integrated within cohesive financing frameworks and sequenced through the project cycle. It then identifies major implementation bottlenecks: limited local institutional capacity, regulatory complexity, fragmented inter-agency coordination, and insufficient project preparation facilities.

To improve aid effectiveness, the paper proposes several recommendations: establishing robust state-municipality-business coordination platforms; systematic capacity building for project design and management; standardizing project-cycle tools and procurement templates; and implementing transparent, data-driven mechanisms linked to key performance indicators (KPIs). The authors conclude that embedding a cross-sectoral approach in recovery finance – supported by EFIs, PPPs, and local capacity-building – can accelerate Ukraine's European integration while laying the foundations for sustainable growth, enhanced resilience, and institutional modernization.

Keywords: European financial institutions, cross-sectoral programs, economic recovery, international assistance, financial instruments, municipal development, project capacity.

Постановка проблеми. Розв’язана Російською Федерацією повномасштабна війна проти України призвела до глибокої соціально-економічної дестабілізації, руйнування критичної інфраструктури, скорочення виробничих потужностей і масштабного відтоку капіталу. В таких умовах питання комплексного, скоординованого та інституційно стійкого відновлення економіки України набувають критичного значення. У цьому контексті важливу роль відіграють європейські фінансові інституції (ЄФІ), що забезпечують багаторівневу підтримку державного, муніципального та бізнес-секторів через гранти, пільгове кредитування, гарантійні програми, змішане фінансування, технічну допомогу та аналітичний супровід інвестиційних проєктів. Зокрема, Європейський інвестиційний банк (ЄІБ), Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР), Міжнародна фінансова корпорація (IFC), а також національні установи розвитку держав ЄС, зокрема KfW (Німеччина), BGK (Польща), стають ключовими партнерами для реалізації широкомасштабних проєктів в Україні.

Особливої уваги заслуговують інструменти підтримки малого та середнього бізнесу (МСБ), як основи локального економічного зростання, збереження робочих місць і розвитку людського потенціалу. Саме МСБ є фундаментом економічної стійкості міст, територіальних громад і регіонів, а також одним із головних бенефіціарів кроссекторальних програм, що інтегрують інфраструктурні, екологічні, цифрові та соціальні компоненти.

В умовах полікризи, спричиненої воєнними діями, Україна стикається з безпрецедентними викликами, що кардинально змінюють структуру ВВП, знижують рівень внутрішнього інвестування, порушують функціонування внутрішнього ринку та спричиняють поглиблення соціальних диспропорцій. Одночасно з цим суттєво погіршуються макрофінансові індикатори: зростає інфляція, підвищується боргове навантаження, знижується платоспроможність домогосподарств.

За таких умов залучення інструментів підтримки з боку ЄФІ не лише компенсує дефіцит ресурсів, а й виконує функцію стабілізаційного важеля, дозволяючи втримувати ключові соціальні системи та започатковувати нові економічні проєкти. Відтак, проблема ефективної інтеграції інструментів ЄФІ у національну систему планування та реалізації кроссекторальних програм стає предметом стратегічного інтересу, як для центральної влади, так і для місцевого самоврядування, бізнесу та міжнародних партнерів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблематика використання інструментів фінансування з боку європейських фінансових інституцій в умовах глобальних економічних трансформацій є предметом активного наукового дискурсу як в українських, так і в зарубіжних академічних спільнотах. Сучасні аспекти залучення міжнародного фінансування, формування механізмів фінансової підтримки, забезпечення прозорості використання коштів та ефективності програм міжнародної допомоги знаходять відображення у працях провідних українських вчених економістів і управлінців практиків. Зокрема, вагомий внесок у розробку теоретичних і прикладних основ реалізації інструментів ЄФІ здійснили такі вчені, як М. А. Гапонюк [1], який досліджував інституційні підходи до залучення зовнішнього фінансування; М. В. Стефанішин [1], який аналізував механізми функціонування проєктів ЄБРР та ЄІБ в Україні; О. В. Горпинич [2], яка зосереджувалася на ролі технічної допомоги та грантових інструментів у підвищенні проєктної спроможності громад.

Разом з тим, більшість наявних досліджень мають фрагментарний характер та орієнтовані переважно на окремі інституції або фінансові інструменти. Оскільки фінансова підтримка України з боку ЄФІ відбувається в надзвичайно динамічному середовищі – із регулярними оновленнями умов, бюджетів, процедур і пріоритетів – зростає потреба у постійному моніторингу офіційних інформаційних платформ таких інституцій, як ЄІБ, ЄБРР, IFC, KfW, BGK, а також відповідних департаментів Єврокомісії. Особливо актуальності набуває аналіз кроссекторальних програм, які інтегрують кілька напрямів одночасно (наприклад, інфраструктуру, енергетику, МСБ і освіту), що дає мультиплікативний ефект, проте водночас потребує високого рівня координації між усіма зацікавленими сторонами.

З огляду на вищезазначене, науково обґрунтованою є потреба у міждисциплінарному підході до вивчення позитивного досвіду формування та реалізації фінансових інструментів ЄФІ, а також в адаптації цих механізмів до реалій повоєнного відновлення та стратегічного розвитку економіки України. Особливо важливо – виявити можливості для посилення локальної економічної стійкості через інституційну модернізацію, діджиталізацію та залучення бізнесу до реалізації кроссекторальних програм.

Мета і завдання дослідження. Метою статті є комплексне дослідження інструментів європейських фінансових інституцій (ЄФІ), що застосовуються в процесі реалізації кроссекторальних програм, а також визначення їхнього впливу на соціально-економічне відновлення та розвиток економіки України в умовах повномасштабної війни та трансформаційних викликів. Досягнення поставленої мети передбачає необхідність типологізації фінансових інструментів, що використовуються ЄФІ у співпраці з Україною, зокрема грантів, кредитів, гарантій, технічної допомоги та змішаних механізмів фінансування, та також аналіз реалізованих кроссекторальних програм за участю ЄФІ, що охоплюють кілька ключових секторів

економіки – інфраструктуру, енергетику, МСБ, цифрову трансформацію, охорону здоров'я та освіту. Окрім цього важливо виявити основні бар'єри й виклики, що обмежують ефективне використання інструментів ЄФІ в Україні, зокрема на рівні місцевого самоврядування, бізнесу та міжвідомчої взаємодії; сформулювати стратегічні умови підвищення ефективності реалізації програм відновлення за участю ЄФІ, з урахуванням потреб повоєнної трансформації, інституційної модернізації та інтеграції України до Європейського Союзу.

Викладення основного матеріалу. Згідно з даними Світового банку, ВВП України в 2022 р. скоротився на 29 %, а в 2023 р. зріс на 5 %, незважаючи на глибоку руйнацію економічної структури, особливо на сході країни [4]. Значна частина бізнесів втратила ресурси, локації та доступ до ринку. Лише 20 % підприємств сьогодні оцінюють свій фінансовий стан як добрий проти 77,7 % до 2022 р. [5].

У таких умовах критичною стала фінансова інтервенція з боку Європейських фінансових інституцій, які не тільки підтримують стабільність, а й створюють умови для структурних змін і запуску відновлювальних програм.

Значну роль відіграло схвалення Європейським Союзом у 2024 р. створення спеціального механізму підтримки – Ukraine Facility, що передбачає виділення 50 млрд євро на макроекономічне та структурне відновлення України в період 2024–2027 рр. Програма структурована за трьома головними напрямками:

- фінансування державного бюджету в обсязі 38,27 млрд євро (на реалізацію 69 реформ і досягнення 151 індикатора);
- стимулювання інвестицій у межах Ukraine Investment Framework – 9,3 млрд євро;
- технічна допомога – 4,76 млрд євро (рис. 1).

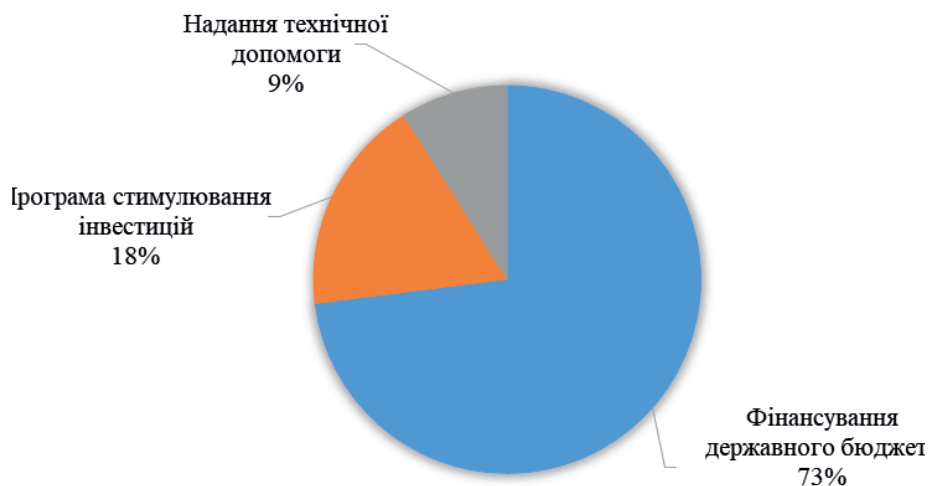

Рис. 1. Програми «Спеціального механізму підтримки» ЄС для макроекономічного та структурного відновлення і розвитку України на 2024–2027 рр. [6]

Загалом, частка фінансування з боку європейських фінансових інституцій становить понад 60 % міжнародної допомоги Україні у формі довгострокових інвестиційних програм (табл. 1), що свідчить про їхню провідну роль у структурі відновлення.

Таблиця 1

Обсяги фінансування України європейськими фінансовими інституціями у 2022–2024 рр.

Інституція / програма	Орієнтовний обсяг фінансування	Напрями підтримки
Ukraine Facility (ЄС)	50 млрд євро (2024–2027 рр.)	38,27 млрд – бюджетна підтримка; 9,3 млрд – інвестиції; 4,76 млрд – технічна допомога
Європейський інвестиційний банк	понад 2,3 млрд євро	Інфраструктура, транспорт, енергетика, муніципальні послуги
Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР)	близько 3 млрд євро	Приватний сектор, енергетика, продовольча безпека, логістика
Міжнародна фінансова корпорація (IFC, група СБ)	понад 1 млрд дол. США	Банківський сектор, агробізнес, ІТ, цифрова інфраструктура
KfW (Німеччина)	близько 1 млрд євро	Енергетика, гуманітарні програми, відбудова інфраструктури
BGK (Польща)	250 млн злотих (приблизно 58,25 млн євро)	Двосторонні інфраструктурні та транспортні проекти

Джерело: узагальнено авторами на основі [3; 6; 7; 10–12].

Європейські фінансові інституції (ЄФІ) застосовують широкий спектр інструментів для підтримки країн-партнерів, серед яких Україна посідає особливе місце у зв'язку з викликами повоєнного відновлення. Інструментарій ЄФІ є багатокомпонентним і адаптується до типу проєкту, сектора, рівня ризиків, рівня розвитку бенефіціара та інституційної спроможності.

На основі аналізу практик Європейського інвестиційного банку (ЄІБ), Європейського банку реконструкції та розвитку (ЄБРР), Міжнародної фінансової корпорації (ІFC), Німецького банку розвитку (KfW), Польського банку розвитку (BGK) та програм Європейської комісії, можна виокремити такі основні групи інструментів:

1. Гранти (donations/grants), що передбачають пряму безповоротну фінансову допомогу, що надається на реалізацію соціально значущих проєктів (освіта, охорона здоров'я, ВПО, гуманітарна допомога) і найчастіше супроводжуються умовами щодо прозорості, відповідності індикаторам ефективності, публічного звітування. У 2023–2024 рр. понад 20 % всіх фінансових ресурсів, наданих ЄФІ Україні, припадали саме на грантову допомогу.

2. Пільгові кредити (concessional loans) – це кредити з низькими відсотковими ставками, довгими термінами погашення та гнучкими умовами (відстрочка виплат, часткове списання), що надаються переважно муніципалітетам, державним агентствам або під гарантії держави. Наприклад, ЄІБ активно кредитує інфраструктурні та транспортні проєкти з відстрочкою основної суми на 5–10 років.

3. Гарантії та страхування ризиків (guarantees), що передбачають забезпечення гарантій перед інвесторами або банками і дозволяють, цим самим, зменшити ризики для приватного сектору. Використовуються при державно-приватному партнерстві (ДПП), великих індустріальних проєктах або інвестиціях у МСБ.

4. Змішане фінансування (blended finance) – це комбінування грантів, кредитів, капіталовкладень та технічної допомоги з метою підвищення привабливості проєктів для інвесторів, що дозволяє реалізовувати складні кроссекторальні програми (наприклад, енергомодернізацію шкіл із залученням місцевої громади, держави та донорів).

5. Інструменти капіталовкладень (equity financing), що передбачають інвестування у статутний капітал підприємств, розвиток стартапів або індустріальних фондів. ІFC активно використовує цей інструмент для підтримки банківського сектору, ІТ-компаній та агропромислових підприємств в Україні.

6. Технічна допомога та аналітична підтримка (technical assistance) – це фінансування аналітичних досліджень, проєктного супроводу, навчання персоналу, розробки ТЕО та систем моніторингу. Це найважливіший, хоча й менш помітний інструмент, який формує спроможність громад та держави реалізовувати складні програми відповідно до стандартів ЄС (рис. 2).

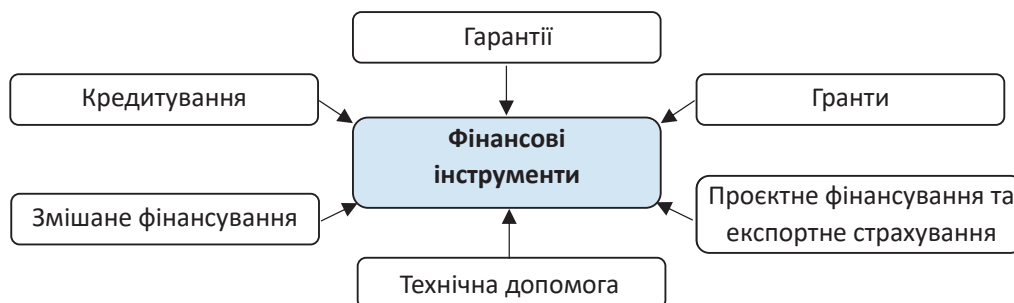

Рис. 2. Види інструментів фінансування європейських фінансових інституцій

Джерело: побудовано авторами на основі [2; 4; 5].

Використання наведених інструментів відбувається як в окремих секторах, так і в рамках комплексних програм, де досягнення ефекту можливе лише за умови взаємодії кількох типів фінансування. Детальнішу структуру та типологію інструментів ЄФІ, сфери їх застосування систематизовано в табл. 2.

Таблиця 2

Умовна типологія інструментів ЄФІ та сфери їх застосування*

Тип інструменту	Характеристика	Типові сфери застосування
Гранти	Безповоротна допомога	Освіта, медицина, гуманітарна допомога
Пільгові кредити	Кредити під низькі ставки з довгим терміном	Інфраструктура, енергетика, муніципальні послуги
Гарантії	Захист інвестора/банку від ризиків	ДПП, МСБ, агросектор
Змішане фінансування	Комбінація інструментів	Кроссекторальні програми, «зелений розвиток»
Капіталовкладення	Частка у власності підприємства	Стартапи, банки, підприємництво
Технічна допомога	Навчання, ТЕО, підтримка реалізації	Всі типи проєктів (особливо на місцевому рівні)

* Побудовано авторами на основі [2; 4; 5].

Також останнім часом створюються спеціалізовані проекти, як частина великих програм, такі як «Ukraine Investment Framework» – UIF, основним завданням якого є залучення державних та приватних інвестицій для відновлення і реконструкції України. Суттєвими перевагами програм UIF для українського бізнесу є надання українському бізнесу можливості користуватися різноманітними фінансовими інструментами, спрямованими на підтримку підприємств, особливо в період післявоєнного відновлення (табл. 3) [7].

Таблиця 3

Переваги фінансових інструментів для українського бізнесу на прикладі UIF

Фінансові інструменти	Переваги
Кредитування	Фінансові установи пропонують інвестиційні кредити на пільгових умовах (зокрема у межах програми 5-7-9), що спрямовані на модернізацію виробництва, придбання обладнання, розширення бізнесу.
Гарантії	Фінансові гарантії дозволяють зменшити вимоги до застави, забезпечують доступ до ресурсів для підприємців з обмеженою кредитною історією; завдяки їм банки знижують ризики і надають кредити на кращих умовах.
Гранти	Значна частина коштів реалізується у вигляді безповоротного фінансування, що дає змогу підприємствам закуповувати обладнання, покривати операційні витрати чи впроваджувати інноваційні рішення.
Змішане фінансування	Поєднання кредитних і грантових коштів дозволяє зменшити загальну вартість фінансування та знизити фінансове навантаження на компанії.
Технічна допомога	У межах проекту Project Preparation Facility (PPF), українські компанії отримують доступ до консультацій, юридичного супроводу, підготовки проєктної документації та бізнес-планів, а також менторської підтримки з боку міжнародних експертів.
Проєктне фінансування та експортне страхування	Фінансові інструменти, що стимулюють участь у міжнародній торгівлі, підтримують проєкти з високим капіталовкладенням, зокрема в енергетиці, логістиці, переробці.

Джерело: побудовано авторами на основі [7; 8].

Європейські фінансові інституції також надають своїм позичальникам експертну підтримку та реалізують масштабні дослідження, присвячені ключовим аспектам розвитку.

Однією з ключових переваг фінансування з боку європейських фінансових інституцій (ЄФІ) є його економічна доцільність та стратегічна орієнтація. На відміну від комерційного банківського кредитування, кредити від ЄФІ є більш доступними за вартістю, мають гнучкі умови та орієнтовані на довгострокові ефекти. Завдяки високому кредитному рейтингу, підтримці донорів і прямому доступу до глобальних ринків капіталу, ЄФІ пропонують вигідні умови фінансування – нижчі процентні ставки, тривалі строки погашення, наявність пільгового періоду та гнучкі механізми забезпечення. Для порівняння, комерційні банки оперують переважно на ринкових засадах, оцінюючи ризики проєктів за жорсткими критеріями, що робить вартість позикового капіталу для бенефіціарів значно вищою.

Основна стратегічна мета ЄФІ – підтримка розвитку країн з перехідною економікою, трансформаційних процесів та інтеграції до глобальних ринків. Відтак, їхня діяльність має не лише економічне, а й суспільне значення, що передбачає зміцнення інституційної спроможності, модернізацію інфраструктури, підвищення інклюзивності економіки.

Особливістю сучасного фінансування є підтримка програм, що охоплюють кілька секторів одночасно – так званих кроссекторальних програм. Такий підхід дозволяє досягати мультиплікативного ефекту, підвищуючи ефективність вкладених ресурсів і сприяючи сталому розвитку. Наприклад, програма Resilience від ЄБРР спрямована на підтримку критично важливих секторів, включаючи промисловість, енергетику, інфраструктуру і муніципальні послуги. Її метою є зміцнення стійкості економіки та забезпечення базових послуг у період кризи й відновлення.

Інший приклад – ініціатива Better Futures, започаткована Міжнародною фінансовою корпорацією (IFC). Вона передбачає комплексну підтримку секторів із високим потенціалом зростання – енергетики, транспорту, ІТ, промислового виробництва, з одночасним акцентом на цифрову інфраструктуру, сталі ланцюги постачання та інновації. Програма має на меті не лише мобілізацію приватного капіталу, а й розвиток умов для довготривалої економічної трансформації.

Успішним прикладом реалізації багатосекторної стратегії є Програма розвитку муніципальної інфраструктури України (ПРМІУ), яка впроваджується ЄІБ. Програма передбачає кредитування муніципалітетів на довгострокових умовах (15-30 років), з гнучкими ставками та пільговими періодами. Її проєкти охоплюють реконструкцію систем теплопостачання, водопостачання та водовідведення, енергоефективність будівель, зовнішнє освітлення, поводження з побутовими відходами – тобто формують інтегровану інфраструктурну модернізацію [8].

Фінансова угода, яка супроводжує ПРМІУ, деталізує умови вибірки коштів, типи проєктів, пріоритети, механізми звітування і контролю, що відповідає європейським стандартам сталого розвитку.

Попри очевидні переваги таких підходів, їх імплементація в Україні супроводжується системними викликами, серед яких:

- обмежена інституційна спроможність громад (брак кваліфікованих фахівців з проєктного менеджменту, фінансового планування та оцінки ефективності призводить до труднощів у розробці та реалізації проєктів);
- складність процедур доступу до фінансування (процеси подання, погодження, оцінки й затвердження проєктів потребують значного часу та ресурсів, що не завжди під силу громадам із обмеженим апаратом);
- ризики неефективного використання коштів (через недосконалу систему внутрішнього фінансового контролю, брак аудиторських механізмів та недосвідченість окремих муніципалітетів);
- високі вимоги до прозорості та публічної підзвітності (необхідність запровадження електронних систем відкритих даних, механізмів моніторингу та залучення громадськості до оцінки);
- адаптація правового середовища до стандартів ЄС (потреба у гармонізації нормативної бази, спрощенні процедур державно-приватного партнерства, стандартів закупівель тощо);
- недостатня міжвідомча та міжрівнева координація (кроссекторальні проєкти потребують погоджених дій між міністерствами, ОМС, донорами, технічними партнерами – що в умовах фрагментованого управління є складним завданням).

Загалом усі ці виклики зумовлюють потребу у формуванні уніфікованих механізмів підтримки, посиленні регіональних платформ координації та розвитку інституційної пам'яті в системі публічного управління.

Незважаючи на складність викликів і обмежену інституційну спроможність, Україна має реальний шанс використати інструменти європейських фінансових інституцій (ЄФІ) як точку опори для системного відновлення економіки. Для досягнення цього необхідні узгоджені дії держави, бізнесу, громад, міжнародних партнерів та інституцій громадянського суспільства.

Серед основних рекомендацій для ефективного використання інструментів європейських фінансових інституцій можна окреслити такі:

1. Чітка координація між усіма учасниками програм фінансування – держава, місцеве самоврядування, бізнес і громадські ініціативи мають спільно формувати пріоритети розвитку, координувати дії в межах програм фінансування, забезпечувати прозоре управління ресурсами та вести постійний публічний діалог.
2. Інституціоналізація механізмів доступу до фінансування, що передбачає створення сталих інституційних структур (наприклад, регіональних офісів підтримки проєктів, платформ електронного адміністрування заявок), які забезпечуватимуть сталість процесу залучення і використання фінансування.
3. Розвиток фінансової грамотності підприємців та управлінців через реалізацію програм навчання і підвищення кваліфікації, що охоплюють питання стратегічного планування, проєктного менеджменту, публічної звітності, моніторингу ефективності використання ресурсів.
4. Адміністративна реформа процедур реалізації програм з метою спрощення бюрократичних бар'єрів, цифровізації процесів, уніфікації вимог і документів, скорочення термінів ухвалення рішень.
5. Активізація участі молоді, інноваційного сектору та діаспори для залучення нових ідей, інтелектуального капіталу, експертних ресурсів українських спільнот за кордоном до розробки та реалізації кроссекторальних проєктів.

Позитивним прикладом зростаючої синергії є програма «Ukraine Facility», що передбачає чіткі індикатори прозорості, моніторинг на основі відкритих даних, активне залучення громад і дотримання принципів доброго врядування.

Висновки. Підсумовуючи усе вище зазначене, можна зробити відповідні висновки і узагальнення концептуального і прикладного характеру.

По-перше, європейські фінансові інституції відіграють системоутворюючу роль у післявоєнному відновленні і трансформації економіки України, забезпечуючи не лише доступ до довгострокового капіталу, а й впровадження інституційних стандартів прозорості, підзвітності та ефективності використання ресурсів.

По-друге, фінансування від ЄФІ стає потужним каталізатором модернізації публічного управління та розвитку міжсекторальної взаємодії, що відповідає принципам сталого розвитку та євроінтеграції.

По-третє, потреба у покращенні координації між центральною владою, місцевим самоврядуванням та донорами є ключовою умовою ефективного використання ресурсів та формування партнерських моделей управління, які дозволяють забезпечити гнучкість і адаптивність проєктів.

По-четверте, розвиток інституційної спроможності громад, зокрема через створення муніципальних офісів підтримки бізнесу, підвищення кваліфікації кадрів та підтримку аналітичного супроводу програм, є базовим елементом успішного залучення міжнародного фінансування.

По-п'яте, кроссекторальний підхід має стати основою відновлення економіки України, оскільки він дозволяє враховувати взаємозв'язки між секторами (інфраструктура, енергетика, цифровізація, соціальні послуги) та реалізовувати проєкти з довготривалим ефектом для економіки, суспільства та навколишнього середовища.

Література:

1. Гапонюк, М. А., Стефанішин, М. В. (2024). Фінансові інструменти для залучення іноземних інвестицій в Україні. *Сталий розвиток економіки*, 4(51), 134-139. DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-51-19>
2. Haponiuk, M. A., & Stefanishyn, M. V. (2024). Finansovi instrumenty dlia zaluchennia inozemnykh investytsii v Ukraini [Financial instruments for attracting foreign investment in Ukraine]. *Stalyi rozvytok ekonomiky* [Sustainable economic development], 4(51), 134-139. <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2024-51-19>. [in Ukrainian].
3. Горпинич, О. В. (2024). Сприяння європейських інституцій залученню інвестицій в Україну. Розвиток бізнесу в контексті європейської інтеграції: глобальні виклики, стратегічні пріоритети, реалії та перспективи: *матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 07 червня 2024 р.*, 220-222.
4. Horpynych, O. V. (2024). Spryyannya yevropeys'kykh instytutysy zaluchennyyu investytsiy v Ukrayinu [Promoting European institutions to attract investments to Ukraine]. *Rozvytok biznesu v konteksti yevropeys'koyi intehtratsiyi: hlobal'ni vyklyky, stratehichni priorytety, realiyi ta perspektyvy: materialy Mizhnar. nauk.-prakt. konf., 07 chervnya 2024 r.* [Business development in the context of European integration: global challenges, strategic priorities, realities and prospects: materials of the International Scientific and Practical Conference, June 7, 2024], 220-222. [in Ukrainian].
5. Enlargement and Eastern Neighbourhood. Ukraine Facility. *European Commission*. <https://enlargement.ec.europa.eu/funding-technical-assistance/ukraine-facility_en> (2025, August 21). [in English].
6. Програма підтримки економіки. План для реалізації Ukraine Facility 2024-2027. *UA UKRAINE FACILITY*. <<https://www.ukrainefacility.me.gov.ua/>> (2025, серпень, 21).
7. Prohrama pidtrymky ekonomiky. Plan dlia realizatsii Ukraine Facility 2024-2027 [Economic Support Program. Plan for the Implementation of the Ukraine Facility 2024-2027]. *UA UKRAINE FACILITY*. <<https://www.ukrainefacility.me.gov.ua/>> (2025, August, 21). [in Ukrainian].
8. Світовий банк в Україні. Огляд. *World Bank Group*. <<https://www.worldbank.org/uk/country/ukraine/overview>> (2025, серпень, 21).
9. Svitovyi bank v Ukraini. Ohliad [The World Bank in Ukraine. Overview]. *World Bank Group*. <<https://www.worldbank.org/uk/country/ukraine/overview>> (2025, August, 21). [in Ukrainian].
10. Олексієнко, Д. (2024). Гроші в обмін на реформи: виклики для реалізації Ukraine Facility. *Економічна правда*. <<https://epravda.com.ua/columns/2024/04/05/712050/>> (2025, серпень, 22).
11. Oleksiienko, D. (2024). Hroshi v obmin na reformy: vyklyky dlia realizatsii Ukraine Facility [Money for reforms: Challenges for implementing the Ukraine Facility]. *Ekonomichna pravda* [Economic truth]. <<https://epravda.com.ua/columns/2024/04/05/712050/>> (2025, August, 22). [in Ukrainian].
12. Механізми фінансування інвестицій в Україні: в рамках Ukraine Investment Framework (Ukraine Facility 2 pillar). *Міністерство економіки України*. <<https://www.ukrainefacility.me.gov.ua/wp-content/uploads/2024/06/ukraine-investment-framework.pdf>> (2025, серпень, 22).
13. Mekhanizmy finansuvannia investytsii v Ukraini: v ramkakh Ukraine Investment Framework (Ukraine Facility 2 pillar) [Mechanisms for financing investments in Ukraine: Within the Ukraine Investment Framework (Ukraine Facility 2 pillar)]. *Ministerstvo ekonomiky Ukrainy* [Ministry of Economy of Ukraine]. <<https://www.ukrainefacility.me.gov.ua/wp-content/uploads/2024/06/ukraine-investment-framework.pdf>> (2025, August, 22). [in Ukrainian].
14. Ukraine Investment Framework: як залучити міжнародне фінансування у свій бізнес. Міністерство економіки, довкілля та сільського господарства України. <<https://me.gov.ua/News/Detail/94dadb57-1563-4986-addd-09a018c3535c?lang=uk-UA>> (2025, серпень, 22).
15. Ukraine Investment Framework: Yak zaluchyty mizhnarodne finansuvannia u svii biznes [Ukraine Investment Framework: How to attract international financing to your business]. *Ministerstvo ekonomiky, dovkillya ta sil's'koho hospodarstva Ukrainy* [Ministry of Economy, Environment and Agriculture of Ukraine]. <<https://me.gov.ua/News/Detail/94dadb57-1563-4986-addd-09a018c3535c?lang=uk-UA>> (2025, August, 22). [in Ukrainian].
16. Projects. *Delegation of the European Union to Ukraine*. <https://www.eeas.europa.eu/eeas/projects_en?s=232&f%5B0%5D=project_site%3AUkraine> (2025, August, 21). [in English].
17. The EIB stands with Ukraine. *European Investment Bank*. <<https://www.eib.org/en/projects/topics/eib-solidarity-ukraine.htm>> (2025, August, 21). [in English].
18. Strategy Implementation Plan 2025-27. *European Bank for Reconstruction and Development*. <https://www.ebrd.com/content/dam/ebd_xdp/assets/pdfs/strategies-and-policies/strategy-implementation-plan/SIP-2025-2027.pdf> (2025, August, 21). [in English].
19. New instrument for the reconstruction of Ukraine – KfW launches first large-scale fund with European partners. *Group, KfW Development Bank*. <https://www.kfw.de/About-KfW/Newsroom/Latest-News/Pressemitteilungen-Details_857088.html> (2025, August, 21). [in English].

13. Ukraine: Firms through the War. *The World Bank*. <<http://documents.worldbank.org/curated/en/099121623102526502>> (2025, August, 22). [in English].
14. Панченко, В.А. (2024). Роль міжнародної фінансової допомоги у відбудові економіки України в умовах війни. *Економіка, управління та адміністрування*, 2 (108), 139-143.
- Panchenko, V.A. (2024). Rol mizhnarodnoi finansovoi dopomohy u vidbudovi ekonomiky Ukrainy v umovakh viiny [The role of international financial assistance in rebuilding the economy of Ukraine in wartime]. *Ekonomika, upravlinnia ta administruvannia* [Economics, management and administration], 2 (108), 139-143. [in Ukrainian].
15. OECD Economic Surveys: Ukraine 2025. *OECD*. <https://www.oecd.org/en/publications/oecd-economic-surveys-ukraine-2025_940cee85-en/full-report/fostering-macroeconomic-stability-and-a-sustainable-recovery_24ed81a1.html> (2025, August, 20). [in English].